

Budsjett 2022/økonomiplan 2022-2025 - Arbeidsdokument 2/21

I det andre arbeidsdokumentet til finansutvalet i 2021 har fylkesrådmannen fokus på følgende moment:

- 1 Kommande økonomiplanperiode 2022- 2025
 - Overordna rammer for drift og investering
 - Involvering hovudutval i ny økonomiplan
 - 2021 - utvikling så langt
 - Overordna økonomiske utfordringar i planperioden
 - Kommuneproposisjonen 2022
- 2 Investeringsbudsjett 2022- 2025
 - Føresetnadar for investeringsbudsjettet
 - Investeringsnivå og handlingsregel
 - Tidlegare vedtekne prosjekt og nye prosjekt 2025
 - Investeringsrammer
 - Oversikt pr. investeringsprogram
 - Oversikt pr. sektor
 - Finansiering investeringar 2022- 2025
- 3 Rammevilkår driftsbudsjett
 - Frie inntekter - skatt og rammetilskot
 - Kapitalutgifter / kapitalinntekter
 - Ulike andre inntekter
 - Lønsavsetjing og premieavvik
 - Overføring til investering
 - Utgreiingsområde
- 4 Driftsbudsjett 2022- 2025
 - Innretting salderingsutfordring
 - Endra budsjettbehov kommande økonomiplan
 - Fordeling av salderingsutfordring 2022
 - Administrativt innsparingsprogram
 - Søknadar utanom ordinære tilskotsordningar
 - Hovudutval for næring
 - Hovudutval for opplæring og kompetanse
 - Vestland - medlemsskap
 - Oversyn reduksjonar sektorrammer 2022- 2025
 - Oppsummering drift Vestland

- Neste møte i finansutvalet

Overordna rammer for drift og investering

Budsjettprosessen er ein stegvis prosess, og med dette arbeidsdokumentet tek ein prosessen vidare ved at finansutvalet kjem med dei overordna rammene for investeringsdelen og for driftsdelen i ny økonomiplan. Dette er for det fyrste naudsynt for dei neste rundane i prosessen der budsjettet vert gradvis meir spesifisert. For det andre må ein ha overordna rammer for investering og drift, for å kunne lage ny økonomiplan.

Før den politiske handsaminga er dei ulike sektorane gjennomgått. Dette for å identifisere endringar i behov innafor både driftsdelen og investeringsdelen av økonomiplanen. Dei økonomiske verknadane av korona dei kommande åra for dei ulike sektorane er utfordrande å prognostisere og talfeste, men i den grad det er mogleg har ein også gjort slike vurderingar. Det er også rekna inn ein varig effekt av pandemien som medfører ein gjennomgåande reduksjon i det som vert budsjettet til reiseverksemd i organisasjonen.

Involvering av hovudutval i arbeidet med ny økonomiplan

Ein viktig del av budsjettprosessen er involvering av hovudutvala. I denne runden av budsjettprosessen har hovudutvala høve til å gje sine signal gjennom ein uttale. Det kan vere særskilt aktuelt for;

- Driftsrammer
- Investeringsrammer
- Søknadar utanom etablerte ordningar (Hovudutval for næring og Hovudutval for opplæring og kompetanse)

Uttalane vert del av saksgrunnlaget i den vidare handsaminga av økonomiplan.

I neste runde av budsjettprosessen med møte i finansutvalet i september vert hovudutvala også sentrale. Hovudutvala får då til handsaming sektorane sine framlegg til inndeling av sektorrammene. I dette ligg talfesting av dei ulike løyvningsnivåa innanfor kvar sektor, og framlegg til tiltak dersom det er naudsynt for å halde budsjetttramma. Fylkesdirektørar for sektorar utan eige hovudutval fremmer sine budsjettframlegg direkte i finansutvalet.

Søknadar utanom etablerte ordningar

Dette arbeidsdokumentet omhandlar også søknadar som er komne utanom dei etablerte søknadsordningane. Hovudutvalet kan gje uttale på om innkomne søknadar som har framtidige behov skal prioriterast innanfor sektoren si budsjetttramme. Deretter i del 4 av dette arbeidsdokumentet kan finansutvalet slutte seg til handsaminga og uttalane frå hovudutvalet eller ikkje. Det vert skilt mellom søknadar av eingongs karakter og søknadar av framtidig karakter. Søknadar som inneber løyving i 2021 vert del av handsaminga av overskotet i rekneskapssak for resultatet i 2020, og desse søknadane er ikkje med i denne saka.

2021 - Utviklinga så langt

Tertialrapporten etter 1. tertial 2021 syner ein situasjon der Vestland sin økonomi i 2021, som i 2020, i stor grad er prega av korona. Det som framleis er den største effekten av pandemien i økonomisk forstand er det store inntektstapet innan kollektivtrafikken. For 2021 har staten gjeve signal om at ein legg opp til ein vidare kompensasjon av desse tapa, og så langt har Vestland fått full dekning for inntektssvikten pr. 1. kvartal. Når det gjeld tannhelse så er tapa så langt noko lågare enn det som var tilfelle i 2020, og inntektstapet vert vege opp av vakansar og mindreforbruk i drifta. Dersom ein tek høgde for at Skyss får kompensasjon for nærmast heile inntektstapet, så er årsprognosen til Vestland pr. 1. tertial balanse. Av område som kan særskilt nemnast er skatteinntektene som har hatt eit stort negativt avvik etter 4 månadar, og kraftinntektene som har utvikla seg positivt for Vestland i 2021. Forutan samferdselsområdet vert det ikkje meldt om risiko for betydelege avvik for dei andre sektorane; sett opp mot storleiken på sektorbudsjetta. Det er å poengtera at prognosen om balanse i 2021 er basert på ein vidare kompensasjon frå staten si side.

Fylkesrådmannen har i rapporteringa pr. fyrste tertial til fylkestinget i juni ein gjennomgang av dei ulike sektorane og områda, og peikar der på ein del moment. Av endringar i 2021 som har verknad for budsjettet i 2022 er 60 mill. kr i mindrebehov som gjeld kontraktskostnadar innanfor kollektiv. Desse midlane vil vere del av den totale salderinga til Vestland i 2022, og dette er nærare omtala under del 4 - fordeling av salderingsutfordring 2022.

Overordna utfordringar kommande planperioden

Ved budsjetthandsaminga for 2020 stod Vestland fylkeskommune overfor ei økonomisk utfordring på nær 500 mill. kr. Utfordringa vart innarbeidd i økonomiplanen for 2020- 2024 med årlege driftsreduksjonar på 100 mill. kr i perioden, med tillegg av administrative innsparingar på 100 mill. kr - til saman 500 mill. kr.

Fylkesrådmannen har sett på utviklinga i dei to vedtekte budsjetta. Realisert driftsreduksjon samla sett kan reknast til vel 150 mill. kr. Størsteparten av dette kan karakteriserast som administrative innsparingar.

For kommande budsjettår og åra i økonomiplanperioden, har fylkesrådmannen vurdert i kva grad ein skal stå fast på det vedtekte opplegget med årleg driftsreduksjon på 100 mill. kr når den samla utviklinga sidan oppstart av Vestland fylkeskommune har endra seg i positiv retning. Slik fylkesrådmannen vurderer det, er det framleis behov for driftsreduksjonar for å få ei berekraftig drift på lang sikt. Samstundes er det slik at utviklinga, særleg innanfor området Mobilitet og kollektiv, er positiv samanlikna med det som var lagt til grunn ved oppstarten av Vestland fylkeskommune. Det gjer at fylkesrådmannen vil foreslå lågare årleg driftsreduksjon mot slutten av økonomiplanperioden enn tidlegare opplegg.

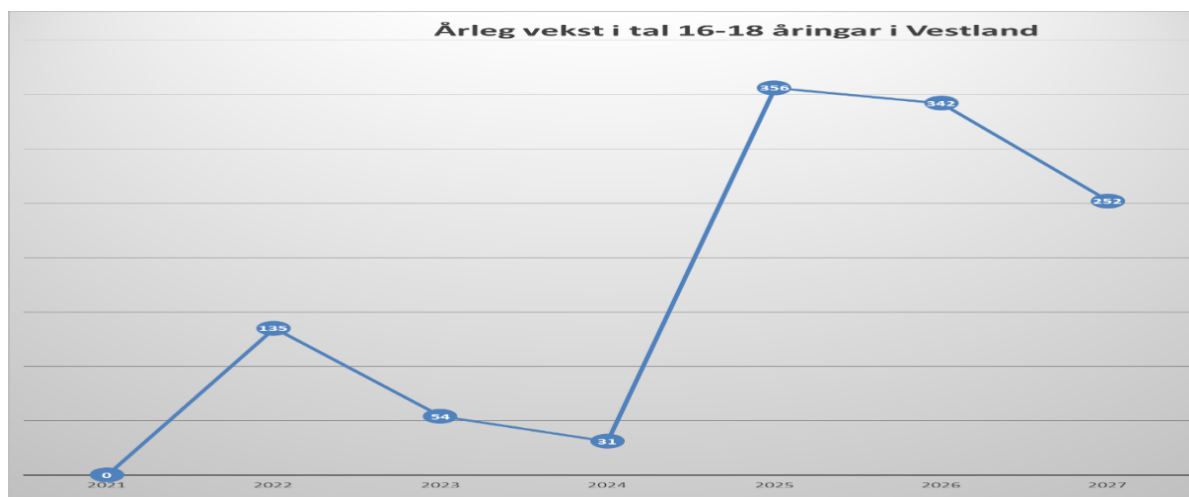
I kommande planperiode foreslår fylkesrådmannen slike driftsreduksjonar frå år til år:

- 2021- 2022: reduksjon 100 mill. kr - av dette 40 mill. kr administrative postar
- 2022- 2023: reduksjon 70 mill. kr - av dette 35 mill. kr administrative postar
- 2023- 2024: reduksjon 50 mill. kr - av dette 25 mill. kr administrative postar
- 2024- 2025: uendra driftsrammer - administrative innsparingar skal vurderast særskilt

I del 4 i arbeidsdokumentet vert opplegg for driftsreduksjonen frå 2021 til 2022 presentert. I den vidare prosessen med budsjettet for 2022 vil deretter dei sektorvise budsjetttrammene verte spesifisert på løyvingnivå.

Fylkesrådmannen vil i dette overordna avsnittet gå inn på postar som vil påverke driftsrammene i kommande økonomiplanperiode.

Elevtalsutvikling og større del elevar på yrkesfag

Statistikk frå SSB syner årleg vekst i tal 16-18 åringar i økonomiplanperioden. I 2025 er det venta at det vert om lag 576 fleire ungdommar i målgruppa.

Det går fram av tabellen over at elevtalsutviklinga er særleg sterk mot slutten av økonomiplanperioden og inn i neste periode.

Som følgje av den nasjonale satsinga på rekruttering til yrkesfaga og kompetansebehovet i nærings- og arbeidsliv har det over fleire år vore jobba målretta for å få fleire til å velje yrkesfag. I 2021 auka del søkarar til yrkesfag frå 53 til 54,4 %. Dreiinga frå studieførebuande til yrkesfaglege

utdanningsprogram utfordrar tilbudsstrukturen og dei økonomiske rammene, då yrkesfaglege tilbod har færre elevar pr klasse enn dei studieførebuande tilboda.

Veksten i elevtal og dreininga mot yrkesfag har også konsekvensar for tal lærekontraktar og tal fagprøvar.

Fylkesdirektøren har sett i gang arbeid for å analysere elevtalsutviklinga og dreininga frå studieførebuande til yrkesfaglege utdanningsprogram og konsekvensar av dette som eit grunnlag for den vidare budsjettprosessen. Overslag tyder på mindre økonomiske verknader dei fyrste åra i økonomiplanperioden, mens ein mot slutten av perioden vil få auka kostnader som følgje av denne utviklinga.

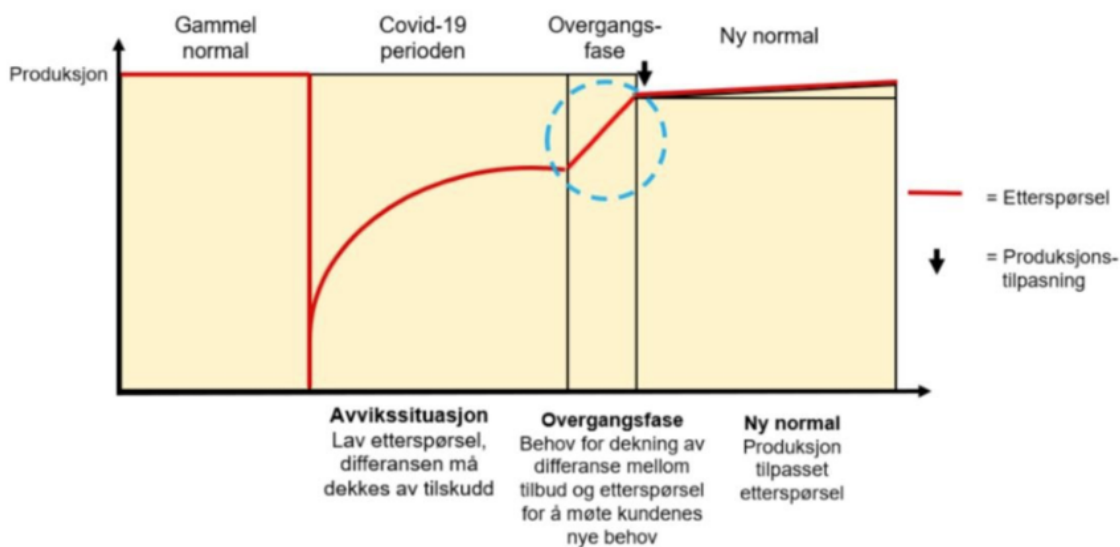
Inntektsutvikling - kollektivtransport

Staten har som omtala i tertialrapporten følgd opp med kompensasjon for inntektstapet ein har hatt i kollektivtransporten som følgje av pandemien. Smittesituasjonen og endringane i arbeidsmåte med auka digital kontakt har påverka reisetalet i 2020 og 2021 negativt.

Ein viktig faktor for åra etter pandemien er korleis reisemønsteret vil utvikla seg dei kommande åra, og kva nivå passasjertala vil liggje på samanlikna med tidlegare reisetal. Ekspertmiljø både i inn- og utland arbeider med prognosar for denne utviklinga og desse vurderingane vert viktige i arbeidet med kommande budsjett- og økonomiplanar.

Det ligg så langt føre overslag om 15-20% reduksjon i talet på reisande med bakgrunn i mellom anna auka bruk av heimekontor og auka digital møteverksemd. Slår dette til, vil det gje store negative utslag i inntektssida til fylkeskommunane. For Vestland fylkeskommune åleine kan det medføre inntektsreduksjon på opp mot 200 mill. kr årleg.

Tabellen nedanfor illustrerer utviklinga ein står overfor. Det avgjerande er kor lenge overgangsfasen varer, og kva nivå det som er kalla «Ny normal» ligg på samanlikna med «Gammel normal» i tabellen. Korleis statlege styresmakter vurderer utviklinga vil sjølvstøtt ha stor innverknad på dei fylkeskommunale budsjetta og budsjetta for den statlege delen av kollektivtransporten som tog og riksvegferjer.

Kontraktskostnader - kollektivtransport

Oppstarten av Vestland fylkeskommune var samanfallande med oppstart av dei nye ferjekontraktane med nullutsleppsdrift i tidlegare Hordaland. Auken i desse kontraktskostnadane var ein viktig faktor for den økonomiske utfordringa ein stod overfor ved oppstarten. Kostnadsauken var særleg stor det første kontraktsåret. Ferjekontraktane er innarbeidde i budsjetttrammene og dei årlege svingingane er tekne omsyn til.

Frå desember 2020 starta el-busskontrakten i Bergen. Dette er ein stor kontrakt i nasjonal samanheng. På grunn av kontraktsinnrettinga med kvartalsvise justeringar har ein brukt noko tid på å få fullt oversyn over dei økonomiske verknadene. Overslag tyder på at ein ved utarbeiding av budsjettet for 2021, før kontrakten var starta opp, har lagt inn for høg kontraktssum. Avviket er i

storleiken 60 mill. kr, og dette vil få ringverknader for budsjettamma seinare år i økonomiplanperioden. Fylkesrådmannen har med bakgrunn i dette foreslått å redusere driftsramma for Mobilitet og kollektiv frå 2021 til 2022 med dette mindrebrevet.

Bruttobudsjettet for Skyss er om lag 4 000 mill. kr årleg og den fylkeskommunale eininga er ein stor aktør i landssamanheng. Det er difor viktig for det samla fylkeskommunale budsjettet at ein har så gode overslag som råd. Storleiken på kollektivområdet gjer at sjølv små prosentvise utslag den eine eller andre vegen kan få innverknad på arbeidet med totalbudsjettet.

Snøggbåtkontraktar

I investeringsbudsjettet er det teke omsyn til dei nye snøggbåtkontraktane i tidlegare Sogn og Fjordane i 2024 og 2025. Det er lagt til grunn tilskot frå Enova med 40% slik at netto investeringssum for dei to åra er 225 mill. kr.

Vestland fylkeskommune har vore leiande i det grønne skiftet innanfor kollektivtransporten både på ferjesida og elektrifisering av bussparken. Mot slutten av økonomiplanperioden står nye snøggbåtkontraktar for tur. Skyss har fleire pågåande anskaffingar for drift av følgjande båtruter:

- Rutepakke 1 Bergen, Nordfjord og Sogn/Flåm for perioden 2022- 2024. Kortsiktig kontrakt med vidareføring av dagens framdriftsteknologi.
- Rutepakke 1 Bergen, Nordfjord og Sogn/Flåm for perioden 2024- 2036 Delvis nullutsleppsteknologi med fornybar energi og utsleppsfri motor. Hybridløysingar vert vurdert som relevante.
- Rutepakke 2 Lokale båtruter i Sogn og Fjordane for perioden 2024- 2036. Er vedteke forventning om hybridløysingar.
- Kystvegekspressen for perioden 2024- 2025 (i tillegg til fleire opsjonsår), Det er vedteke at drifta skal baserast på fornybar diesel.

Førebels tal tilseier auka driftskostnad på over 100 mill. kr med dei nye kontraktane som startar opp mot slutten av økonomiplanperioden.

Fylkesveg - drift og investering

Fylkesvegområdet er ei stor oppgåve som fylkeskommunen tok over fullt ansvar for ved oppstart av Vestland fylkeskommune. Sektoren har den fyrste tida vore under oppbygging, men har likevel kome godt i gang med drifts- og investeringsoppgåvene.

Regional transportplan som vert lagt ut på høyring med det første, vil leggje føringar for drift og investeringar i kommande økonomiplanar. Fram til fylkestinget skal vedta den regionale transportplanen i desember 2021, bør budsjett- og planarbeid i størst mogeleg grad samordnast.

Det er stort vedlikehaldsetterslep på fylkesvegane. I Nasjonal transportplan, som no er til handsaming i Stortinget, er det foreslått ei statleg tilskotsordning for å ta att noko av etterslepet. Tilskotsordninga er utforma slik at det må til ein vesentleg fylkeskommunal eigendel for å utløyse det statlege tilskotet. Dette kan vere krevjande om eigendelsprosenten i tilskotsordninga vert sett for høgt.

Dei samla investeringane i dei to tidlegare fylkeskommunane var høge og høgare enn det som var mogeleg å få til innanfor rammene fylkestinget har vedteke for mellom anna gjeldsgrad. I samband med budsjettarbeidet for 2020, og særleg for 2021, vart det innarbeidd endringar for å tilpasse investeringsprogrammet innanfor vedteke rammer. Dette galdt ikkje minst for fylkesveginvesteringane. Fleire prosjekt vart utsette i tid for å makte tilpassinga. Fylkesrådmannen har følgd opp det vedteke investeringsprogrammet i dette arbeidsdokumentet.

Samordningstiltak

Ovanfor er regional transportplan nemnt. Dette er eit døme på at den nye fylkeskommunen samordnar planlegging og tiltak innanfor ein sektor. For nokre sektorar gjenstår dette arbeidet. Eksempelvis er det slik at på opplæringsområdet og tannhelseområdet byggjer ein framleis på dei eksisterande planane i dei to gamle fylka. Slik fylkesrådmannen vurderer det, vil det vere naturleg å oppdatere og samordne planane frå dei tidlegare fylkeskommunane også innanfor desse områda. Dette kan i så fall medføre økonomiske verknadar for både drift- og investeringsida i komande økonomiplanar.

Vestland fylkeskommune er ein stor aktør med si samfunnsutviklarrolle. Fylkeskommunen har eit stort verkemiddelapparat som kan spele ei rolle i «den store omstillinga» etter covid-19. Regional plan for innovasjon og næringsutvikling tek opp dette der vestlandscenariao 2020 synleggjorde utfordringane ein står overfor.

Fylkesrådmannen er vidare oppteken av å ta ut innsparingar på administrativ side etter kvart som den nye organisasjonen finn si form. Både samanslåing av to tidlegare einingar til ein, men også følgjene av pandemien, gjev grunnlag for å redusere dei administrative kostnadene. Budsjettramma for 2022 er redusert med 40 mill. kr samanlikna med budsjettnivået før koronapandemien slo inn. Med den digitale omlegginga kan reisekostnadene i budsjettet reduserast utan at det vil få nemnande verknader. Det står att å sjå korleis den «nye normalen» vert; både det som gjeld reising, men og ordningar med heimekontor og tilsvarande.

Kommuneproposisjonen 2022

I kommuneproposisjonen for 2022 vert det varsla ein vekst i frie inntekter på 400 mill. kr for fylkeskommunane. Vestland sin del av veksten er venta å utgjere om lag 50 mill. kr.

I 2021 har regjeringa justert opp skatteoverslaget for fylkeskommunane med 0,5 mrd. kr. Om dette slår til, kan ein forvente meirinntekter på nær 60 mill. kr for Vestland fylkeskommune. Veksten frå 2021 til 2022 er rekna ut frå anslått nivå i revidert nasjonalbudsjett 2021 slik at forventa vekst i skatteinntektene i 2021 vert vidareført i 2022.

Det er gjeve relativt store ekstraløyvingar til kommunesektoren i 2021. Mykje av dette har samanheng med pandemien. Dette vil verte trekt ut i 2022. Men for nokre av løyvingane er det enno uvisst kva som skjer i 2022. Døme på dette kan vere ekstra midlar til lærlingtilskot og midlar til reasfaltering av fylkesvegar. Fylkesrådmannen legg førebels til grunn ein auke på om lag 70 mill. kr i frie inntekter i høve til opphavleg budsjett for 2021.

Tilråding prosessvedtak nr 1:

Finansutvalet tek orienteringane om kommande økonomiplanperiode til vitande;

- Overordna rammer for drift og investering
- Involvering hovudutval i ny økonomiplan
- 2021 - utvikling så langt
- Overordna økonomiske utfordringar i planperioden
- Kommuneproposisjonen 2022

2 Investeringsbudsjett 2022- 2025

Føresetnadar for investeringsbudsjettet

På same måten som for driftssida er det også for investeringsbudsjettet ein stegvis budsjettprosess. I denne saka vert det gjort prosessvedtak på overordna rammer for dei neste fire åra. Dette er eit utgangspunkt for ny økonomiplan der investeringsprogrammet er ein viktig del. Rammene er laga utifrå den informasjonen ein har tidleg i 2021. I neste runde til møtet i finansutvalet i september vil ein utarbeide eit spesifisert investeringsbudsjett. Under er det gjennomgang av føresetnadane for arbeidet med investeringsrammene.

Investeringsnivå og handlingsregel

Ei viktig målsetjing i budsjettarbeidet for 2020 og 2021 på investeringssida var å tilpasse investeringsrammene innanfor gjeldsnivået fylkestinget har vedteke. Dette har vore avgjerande for å få ein meir solid økonomisk situasjon i åra framover.

Utgangspunktet for investeringsbudsjettet er inneverande økonomiplan 2021- 2024. Investeringsplanane byggjer framleis på planane som vart lagt i dei to gamle fylka. Ved samanslåinga viste det seg at det samla opplegget medførte eit for høgt investeringsnivå. Utan reduksjonar ville gjeldsgraden i 2024 kome opp i 125 %. Det vart difor som nemnt vedteke

reduksjonar i prosjekt, retemporiseringar for å strekke prosjektkostnadane lenger ut i tid og nye vurderingar i høve til storleiken på fleire sekkepostar. Samla i budsjettarbeidet for 2020 og 2021 vart det vedteke reduksjonar på 2,5 mrd. kr samanlikna med det som låg til grunn ved oppstart av Vestland fylkeskommune.

Desse vedtaka frå dei to føregåande budsjettprosessane gjer at gjeldsgraden no ligg innanfor den vedtekte handlingsregelen på 115 % i opplegget til investeringsrammer som vert presentert i dette arbeidsdokumentet.

Tidlegare vedtekte prosjekt og nye prosjekt i 2025

Alle vedtekte prosjekt er tekne høgde for i rammene som vert presentert i dette opplegget for åra 2022- 2025. Dersom det er meldt om forseinkingar eller raskare framdrift i 2021 på bestemte vedtekte prosjekt, er dette teke omsyn til.

I tillegg til prosjekta som tidlegare er vedtekte og med i investeringsbudsjettet til og med 2024, er det lagt til grunn eit investeringsnivå i 2025 om lag på same nivå som dei andre åra i budsjettet. Det er rekna inn investeringsmidlar i 2025 for pågåande prosjekt som er starta tidlegare i økonomiplanperioden.

Nokre nye prosjekt kan kome til gjennom eigne vedtak. Døme på dette er Kalvåg fiskerihamn som etter planen skal byggjast i perioden 2025- 2027. Det same gjeld for behovet nytt fylkeskommunalt arkivdepot som det vil kome politisk sak om i løpet av 2021. Det er også rekna inn prosjekt som etter gjeldande skulebruksplan skal ha fyrste løyving i 2025. Dette vil ein koma attende til i september- møtet.

Investeringsrammer

Under er rammene for kommande økonomiplan. Tabellen under syner investeringane dei neste fire åra fordelt på dei tre investeringsprogramma.

Oversikt pr. investeringsprogram

Sektorar / tal i 1000 kr	Sum 2022- 2025	2022	2023	2024	2025
Fylkesveg, inkl. tunellar og rassikring	11 593 421	3 017 743	2 903 840	2 940 244	2 731 594
Kollektiv, inkl. bybane	5 151 200	1 646 300	1 496 300	991 300	1 017 300
Bygg og eigedom	5 266 300	1 572 100	1 292 700	1 164 300	1 237 200
SUM	22 010 921	6 236 143	5 692 840	5 095 844	4 986 094

Av tabellen går det fram at det vert lagt opp til årlege investeringar mellom 5 og 6,2 mrd. kr i ulike fylkeskommunale investeringsprosjekt. Totalt i perioden vert det lagt opp til at det skal investerast vel 22 mrd. kr dei neste fire åra.

Oversikt pr. sektor

Investeringane dei neste fire åra kan også delast opp sektorvis. Det er gjort i tabellen under I tillegg er det sett opp overordna moment kring investeringane i kvar sektor.

Sektorar / tal i 1000kr	Sum 2022- 2025	2022	2023	2024	2025
Fylkesveg	11 593 421	3 017 743	2 903 840	2 940 244	2 731 594
Kollektiv	5 151 200	1 646 300	1 496 300	991 300	1 017 300
Opplæring	4 061 500	1 010 400	1 009 600	953 300	1 088 200
Fellesfunksjonar	871 100	510 600	195 500	109 800	55 200
Tannhelse	112 800	22 700	23 700	46 700	19 700
Regional utvikling	143 000	10 300	10 300	51 400	71 000
Kultur	77 900	18 100	53 600	3 100	3 100
SUM	22 010 921	6 236 143	5 692 840	5 095 844	4 986 094

- Fylkesveg

Investeringane på samla 11,6 mrd. kr i perioden på fylkesveg kan delast inn i

- bompengepakkar
- store investeringsprosjekt
- tunellrehabilitering
- mindre utbetringar
- gang- sykkelveg
- trafikktryggingstiltak
- kollektivtiltak
- miljø- og servicetiltak
- planlegging
- fylkesvegrefusjonar
- rassikring

Regional transportplan vert lagt ut på høyring med det første. Det er naturleg med god samordning mellom budsjett- og planprosess. Finansutvalet vil spele ei nøkkelrolle i dette samordningsarbeidet. I budsjetttrammene for fylkesveg er så langt gjeldande investeringsrammer vidareførte.

- Kollektiv

Investeringane på samla 5,2 mrd. kr til kollektivområdet går i stor grad til utbygging av bybanen. Elles er det i slutten av perioden lagt inn investeringsmidlar som følgje av nye anbod på snøggåtpakkar i Sogn og Fjordane.

- Opplæring

Innan skulesektoren er alle vedtekne skuleutbyggingar teke høgde for i investeringsplanane for perioden som samla er på 4,1 mrd. kr. Utover det er det og midlar til ombyggingar, mindre rehabiliteringar av bygg og undervisningsutstyr. Følgjande prosjekt innanfor opplæring er med i investeringsbudsjettet;

- Askøy vgs
- Austrheim vgs
- Bømlo vgs
- Dale vgs - rehabilitering/ombygging verkstadbygg
- Eid vgs - nytt undervisningsareal
- Firda vgs - rehabilitering fløy D Aulabygg
- Førde vgs - campus Førde
- Knarvik vgs
- Kvam nybygg fase 1
- Kvam nybygg fase 2
- Laksevåg vgs og Fagskule
- Langhaugen vgs
- Mo og Øyrane - vassforsyning Mo
- Mo og Øyrane vgs - internat m.m.
- Mo og Øyrane vgs - nytt verkstadbygg
- Måløy vgs - blokk A og D
- Måløy vgs - ny akvahall
- Måløy vgs - nytt opplæringsfartøy
- Slåtthaug vgs
- Sogn jord- og hagebruksskule - rehabilitering fjøs- og verkstad
- Sogndal vgs - bil/idrettshall
- Sogndal vgs - rehabilitering badebasseng
- Sogndal vgs avd. Kaupanger og Vitensenter
- Sotra vgs
- Stord vgs
- Årdal vgs - rehabilitering
- Årstad vgs
- Åsane vgs

- Fellesfunksjonar
Ein stor del av dei 871,1 mill. kr som er sett av til investeringar til fellesfunksjonar i perioden går til bygginga av nytt fylkeshus i Bergen. I tillegg er det sett av midlar til rehabilitering av fylkeshuset i Leikanger og investeringar innan IT.
- Tannhelse
Løyvinga på 112,8 mill. kr er planlagt brukt til byggingsmessige tiltak og utstyr innan tannhelsesektoren.
- Regional utvikling
Innanfor området regional utvikling er det i perioden sett av 143 mill. kr til bygging og oppgradering av fiskerihamner.
- Kultur
Innanfor kulturområdet er det rekna med midlar til Gulating. Utover det er det sett av årlege summar til byggtiltak retta mot verneverdige fylkeskommunale bygg. Samla 77,9 mill. kr i perioden.

Til neste møtet i finansutvalet i september, og føregåande møte i hovudutvala, vert det presentert eit fullstendig investeringsbudsjett for åra i perioden; med talfesting og tekstleg omtale av prosjekta på dei ulike områda.

Finansiering investeringar 2022- 2025

Det vert lagt til grunn slik finansiering av investeringane:

Finansiering (tal i 1000kr)	Sum 2022-2025	2022	2023	2024	2025
Bompengar	4 427 500	1 246 500	1 220 000	951 500	1 009 500
Tilskot	2 350 000	795 000	720 000	372 500	462 500
Mva. kompensasjon	3 321 754	903 629	826 568	809 639	781 919
Lån	9 166 667	2 691 014	2 266 272	2 122 205	2 087 175
Salsinntekter	345 000	0	60 000	240 000	45 000
Driftsmidlar til investering	2 400 000	600 000	600 000	600 000	600 000
Sum Finansiering	22 010 921	6 236 143	5 692 840	5 095 844	4 986 094

Tabellen viser at samla låneopptak i økonomiplanperioden kan verte i overkant av 9 mrd. kr. Ein må rekne med at det i det vidare budsjettarbeidet kan verte visse justeringar i fordelinga mellom dei ulike finansieringskjeldene. Førebels er det lagt inn overordna anslag på bompengar og eventuelle tilskot i dei ulike investeringsprogramma. Dette kan endre seg når ein får oppdaterte tal for alle prosjekt.

Tilskota som er ført opp er i hovudsak knytt til utbygging av bybanen. Salsinntekter gjeld sal av skulebygningar.

Tabellen nedanfor gjev overslag over utviklinga i netto gjeldsgrad. Sjølv om gjeldsgraden gjekk ned i 2020, ligg planlagde investeringar og låneopptak på eit nivå som gjer at ein vil nå 115 % i løpet av perioden.

	2022	2023	2024	2025
Netto gjeldsgrad	103 %	109 %	113 %	115 %

Tilråding prosessvedtak nr 2:

Finansutvalet legg for den vidare budsjettprosessen til grunn presenterte investeringsrammer, og tilhøyrande finansiering.

3 Rammesvilkår driftsbudsjett

Frie inntekter - skatt og rammetilskot

Som nemnt over i del om kommuneproposisjon for 2022 legg fylkesrådmannen førebels til grunn ein auke på om lag 70 mill. kr i frie inntekter i høve til opphavleg budsjett for 2021. For perioden 2023-2025 har ein ingen konkrete opplysningar om vekst i frie inntekter. Fylkesrådmannen har lagt til grunn ein relativ liten vekst; om lag 0,5 % kvart år.

Om oppjustert skatteanslag slår til kan ein forvente ein vekst i skatteinntektene på 60 mill. kr.

Kapitalutgifter/-inntekter

I økonomiplanen har ein teke utgangspunkt i marknaden sine forventningar til 3 mnd. Nibor. Tidleg i mai såg dette slik ut:

2022	2023	2024	2025
0,91 %	1,33 %	1,64 %	1,82 %

Føresetnadene for lånerenta er basert på følgjande komponentar:

- Marknaden sine forventningar til 3 mnd. Nibor i perioden
- Vestland fylkeskommune sine fastrenter/rentesikringar
- Forventningar om marginar på eksisterande lån og planlagde låneopptak

For nye lån er det lagt inn ein margin på 0,5 %. Med stigande marknadsrente, har ein lagt til grunn at ordninga med rentekompensasjon vil verte gjort gjeldande igjen frå 2022. Det er lagt opp til ein auke i avdragsbetalinga i perioden.

Ut frå dette legg ein til grunn følgjande kapitalutgifter:

	2022	2023	2024	2025
Renteinnt./utbytte	-48,1	-49,7	-56,4	-60,0
Rentekompensasjon	-20,1	-26,5	-29,2	-28,5
Renteutgifter	248,7	313,7	373,4	430,8
Avdrag	800,0	930,0	1 060,0	1 100,0
Sum kapitalutgifter	980,5	1 167,5	1 347,8	1 442,3

Omrekna til faste 2021-prisar, vert kapitalutgiftene slik:

	2022	2023	2024	2025
Kapitalutgifter faste prisar	951,9	1 100,5	1 233,4	1 281,5

Det er nytta ein deflator på 3 %.

Ulike andre fellesinntekter

Havbruksfond

Frå 2022 vert det store endringar i utbetalingane frå havbruksfond. Tidlegare har 80 % av sals- og auksjonsinntektene frå auka kapasitet og nye løyve vorte fordelt til kommunar og fylkeskommunar. Frå 2022 vert denne delen sett ned til 40 %. I staden skal kommunar og fylkeskommunar få inntekter frå ei produksjonsavgift. Ein ventar at Vestland sin del av produksjonsavgifta vil utgjere vel 13 mill. kr. Sals- og auksjonsinntektene vil framleis kunne variere mykje frå år til år. Eit svært usikkert anslag vil vere om lag 30 mill. kr i 2022. Som eit konservativt overslag på samla inntekt i 2022 fører ein opp 40 mill. kr.

Konsesjonskraft

Kraftprisane har svinga mykje i seinare tid. I 2021 er det budsjettert med 152 mill. kr i inntekter (inklusive 22 mill. kr frå Eidfjordavtalen.) I 1. tertial 2021 har kraftprisane vore relativt høge, og ein ventar ei samla inntekt i 2021 på over 200 mill. kr. Det er ikkje å vente at dette vert eit varig nivå. Eit realistisk nivå å budsjettere på dei næraste åra vil truleg vere 170- 175 mill. kr.

Lønsavsetjing og premieavvik

På lønsavsetjingskontoen vert det sett av midlar som seinare skal fordelast for å dekke verknaden av lønstilllegg som vert gjevne i 2022. Pr. dags dato er ikkje lønsoppgjeret for 2021 avslutta. For 2022 legg fylkesrådmannen til grunn ein prognose som Statistisk Sentralbyrå la fram i mars. Der vert lønsveksten i 2022 anslått til 3,1 %. Med ein lønsvekst på i overkant av 3 %, bør det setjast av om lag 80 mill. kr på lønsavsetjingskontoen.

Ein manglar førebels gode overslag over korleis premieavvik vil utvikle seg dei kommande åra. Inntil vidare legg ein til grunn at amortisering av tidlegare års premieavvik om lag vil oppvege nye premieavvik.

For SPK- området vart det for 2021 budsjettert med eit lågare premienivå enn i 2020. Prognosane på dette området tilseier at denne reduksjonen er av varig karakter, og dette er lagt til grunn for 2022.

I intensjonsplanen for fylkessamanslåinga er det slått fast at det skal arbeidast for ei lønsharmonisering blant tilsette i Vestland fylkeskommune «der dette er rimeleg». Fylkesrådmannen har sett ned ei partsamansett gruppe for dette arbeidet. Så langt er det gjort overslag om behov i storleiken 5- 8 mill. kr (årsverknad) og dette vert klargjort i den vidare budsjettprosessen. Summen til lønsharmoniseringa vert lagt til lønsavsetjinga.

Overføring til investering

Det er ført opp 600 mill. kr kvart år av driftsmidlar til finansiering av investeringar.

Utgreiingsområde

I arbeidsdokument 1/21 var det oversyn over pågåande utgreiingsarbeid i dei ulike sektorane. Finansutvalet tok dette til vitande med unnatak av utgreiinga under Mobilitet og kollektiv om redusert ruteproduksjon.

Fylkesrådmannen går nedanfor nærare inn på dette arbeidet og ser på resultat så langt, og vidare framdrift for arbeidet.

Infrastruktur og veg

- Vurdering av kontraktsstrategi, vedlikehald og utbyggingsstandard skal gjennomførast som del av RTP-prosessen. Regional transportplan skal leggjast ut på høyring sommaren 2021.

Utgreiingsarbeidet for denne sektoren skjer som del av arbeidet med Regional transportplan. Denne planen skal leggjast ut på høyring sommaren 2021; med sikte på vedtak i fylkestinget i desember.

Mobilitet og kollektiv

- Vurdere innrettinga av skuleskyssen. Denne skyssen er i mange høve dimensjonerande for talet på bussar, og samordning av skuletid/skuleruter bør utgreiast i samarbeid med kommunane for det som gjeld grunnskuleskyssen.

Utgreiingsarbeid om samordning av skuletider/skuleruter i samarbeid med kommunane er ikkje starta opp, mellom anna som følgje av arbeidet knytt til koronapandemien for denne sektoren.

Dette vil vere eit langsiktig arbeid, der effektane mellom anna avheng av skulerutene som vert lagt i den enkelte kommune. Det er ikkje sannsynleg at arbeidet vil gje påviselege innsparingseffektar

for 2022. Samarbeidet med kommunane vil vere avgjerande for kva samordningsgevinstar ein kan få på lengre sikt.

- Endring i rutestruktur som følgje av nye vegar og bruer. Døme på dette i kommande økonomiplanperiode er E39 Svevatjørn - Rådal og Bybanen til Fyllingsdalen.

Trafikkplan for Bergen sør og Bjørnafjorden er utarbeidd, og gjeld omlegging av bussnettet i samband med ny bybanelinje til Fyllingsdalen og etablering av regionstamlinje i sørkorridoren i samband med ferdigstilling av ny E39 Svevatjørn-Rådal (jf. FUV PS-126/2020 «Trafikkplan Bergen sør - oppstart»). Politisk handsaming av saka vert etter planen før sommaren.

Tilrådingane i planen gir endringar i produksjon knytt til regionstamlinja Osøyro-Bergen og tilpassingar i busstilbodet i Bjørnafjorden som følgje av det nye tilbodet mot Bergen.

- Estimert meirkostnad heilårsverknad drift: 6-7 mill. kr.
- Budsjett 2022: Meirkostnad frå medio 2022 (samanfall med opning ny E39)

Det er i tillegg lagt opp til omlegging av dagens bussnett i Bergen sør knytt til ny bybanelinje til Fyllingsdalen. Utgangspunktet for denne omlegginga er at dette skjer innanfor dagens ruteproduksjon, men det kan vert behov for justeringar som kan gi mindre meirkostnader.

Finansiering av tiltaka er planlagt med bruk av belønningsmidlar (jf. FUV PS-188/2020 «Årleg ruteendringsprosess og bruk av belønningsmidlar»).

I samband med trafikkplanarbeidet er det gjennomført ei utgreiing av alternative rutetilbod for ny bybanelinje til Fyllingsdalen, med vurderingar kring marknad, drift og økonomi. I trafikkplanen er det lagt til grunn eit tilbod med minimum 10 min frekvens største delar av dagen. Endeleg kostnadsbilete for drift av bybanen er p.t. ikkje klart. Det vil også kome kostnader knytt til oppstartsaktivitetar (2022/2023).

Innovasjon og næringsutvikling

- Vurdere prioritering mellom fagområde i samband med utarbeiding av regional plan for innovasjon og næringsutvikling.

Handlingsprogram 2022-25 vil synleggjere og klargjere handlingsrom innanfor dette utgreiingsområdet. Handlingsprogrammet vil verte utarbeidd hausten 2021, og skal vedtakast i fylkestinget i desember.

EU-finansiering av tiltak:

Strategi for internasjonalt samarbeid i Vestland 2020-2024 understrekar at det må setjast av eigne løyvingar i budsjettet til utvikling av prosjektsøknader til EU-program med moglegheiter for store løyvingar til innovasjonsprosjekt med betydelege samfunnsmessige effektar.

Innovasjon og næringsutvikling vil gjennom leiarskap av eit regionalt EU-nettverk finansiert av Forskningsrådet, ta ei aktiv rolle for å mobilisere til fleire søknader frå Vestland forankra i regionale planar og strategiar. Det er behov for økonomisk støtte til det omfattande arbeidet med å utvikle prosjektideen for å nå opp i konkurransen om desse midlane. Ei fylkeskommunal satsing saman med partnarar kan løyse ut frå 500 til 700 mill. kr i total prosjektaktivitet frå EU.

Tannhelse

- Gjennomgang av økonomien ved TK Vestland
- Vurdere kompetansesamansetjing i tannhelsetenesta m.a. ved kartlegging av alderssamansetjing.

Det ligg føre to rapportar knytt til tannhelsetenesta. Deloitte har hatt forvaltingsrevisjon for tannhelse som kjem til handsaming i fylkestinget i juni 2021. For TK Vestland har konsulentselskapet PWC i tillegg gjort ein gjennomgang av økonomien.

Med bakgrunn i desse rapportane, vil fylkesrådmannen i eiga sak ta opp problemstillingar knytt til økonomien ved TK Vestland. Slik fylkesrådmannen ser det, er det naturleg at vidare utgreiingsarbeid for tannhelseområdet vert knytt til fylkestinget si handsaming av forvaltingsrevisjonsrapporten.

Opplæring og kompetanse

Sektoren har inndelt dei ulike utgreiingsområda etter tidspunkt for ferdigstilling med tiltak innanfor kvar bolc. Den vedtekne mål- og strategiplanen for sektoren vil leggje føringar for dette arbeidet.

Tabellen nedanfor gjev oversyn over utgreiingsområda innanfor opplæring og kompetanse:

Utgreiingsområde	Status
U1: Sommarskule/leksehjelp	Ferdig utgreidd mai 2021
U1: Fagnettverk	Ferdig utgreidd hausten 2020; redusert med 1,4 mill. kr frå 2020
U2: Fylkeskommunalt driftstilskot til internat	Utgreiast hausten 2021; redusert med 0,5 mill. kr frå 2020
U2: Ressurs til bibliotekar + stilling koordinator skulebibliotek	Utgreiast som del av bibliotekplan våren 2021; redusert med 0,9 mill. kr frå 2020
U2: Rådgjevarressurs (ut over avtalefesta nivå)	Ikkje utgreidd, redusert med 0,5 mill. kr frå 2020; Inngår i ramma for vgs
U2: Produksjonskulen Hyssingen	Ferdig utgreidd, i prosess, jf FT-sak 140/2020 Tiltak for auka gjennomføring for elevar og lærlingar
U2: Vidaregåande opplæring for vaksne	Ferdig utgreidd mai 2021; redusert med 2,3 mill. kr frå 2020
U2: Fylkeskommunalt driftstilskot til landsliner	Utgreiast hausten 2021, redusert med 0,5 mill. kr frå 2020
U2: Arbeidslivskontrakt inkl. prosjektleiar næringslag 50%	Utgreiast hausten 2021, redusert med 0,7 mill. kr frå 2020
U2: Fylkeskommunalt tilskot til kompetanseutvikling for skuletilsette, kvalitetsutviklingsmidlar vgs	Ferdig utgreidd mai 2021
U2: Tilskot til lærebedrifter for lærlingar med meir enn eitt fag	Utgreiast våren 2021, vedteke alternativ (statleg) finansiering
U2: Digital pedagogisk ressurs ved dei vidaregåande skulane	Utgreiast hausten 2021, redusert med 0,8 mill. kr frå 2020. Inngår i den økonomiske ramma for vgs

Kultur, idrett og inkludering

- Vurdere vilkåra for løyving av fylkeskommunale driftstilskot.

I samsvar med vedtekne regionale planar og retningsliner for løyving av driftstilskot, vert kvar mottakar av fylkeskommunale driftstilskot kvalifisert etter vurderingar av verksemda sin regionale verdi. Denne er grunngeven i funksjonelle eller geografiske kriterier, jf. Regional kulturplan for Hordaland 2015-2025. Vedtak om tildeling av driftstilskot vert gjort etter politisk handsaming av søknadene i den årlege budsjettprosessen.

Innanfor løyvingnivåa Kulturarv, Idrett og friluftsliv, Inkludering, strategi og analyse og Kunst- og kulturutvikling har fylkesdirektøren gjennomgått alle tilskotsmottakarar av driftstilskot 2021 og vilkår for løyving. Fylkesdirektøren legg etter dette til grunn at alle tilskotsmottakarane av fylkeskommunale driftsmidlar i 2021 har regional, og/eller nasjonal verdi etter funksjonelle eller geografiske kriterier.

- Gjennomgå fordeling/ansvar mellom stat, kommune og fylkeskommune for driftstilskot innan dette feltet.

Mange av tilskotsmottakarane mottek driftstilskot frå andre enn fylkeskommunen, særleg frå stat og kommunar. Dette er i hovudsak ikkje regulert av avtalar mellom forvaltningsnivåa, men vert vedteke etter vurdering i dei ulike organa.

Fem institusjonar i Vestland har gjennom mange år vore omfatta av ei ordning der staten gir 70 % av driftsstøtta og resten vert fordelt mellom fylkeskommune og evt. kommune. Ordninga er slik at Stortinget fastset storleiken på staten sitt tilskot. Den prosentvise fordelinga avgjer slik også storleiken på driftstilskot frå fylkeskommunen. I regjeringa sitt budsjettframlegg for 2021 var det lagt opp til å avvike denne ordninga, mellom anna fordi den kan vere i strid med kommunelova. Stortinget valte likevel å oppretthalda ordninga for 2021. Det er uvisst korleis dette vil verte for seinare år.

Den førebelse vurderinga til fylkesdirektøren er at potensialet for innsparingar er avgrensa.

Strategisk utvikling og digitalisering

- Sektoren sine utgreiingar inngår i det administrative innsparingsprogrammet.

Organisasjon og økonomi

- Sektoren sine utgreiingar inngår i det administrative innsparingsprogrammet.

Tilråding til prosessvedtak 3:

Finansutvalet legg for den vidare budsjettprosessen til grunn oversyna som gjeld;

- Frie inntekter; skatt/rammetilskot,
- Kapitalutgifter/-inntekter,
- Ulike andre inntekter
- Lønsavsetjing og premieavvik
- Overføring til investering
- Utgreiingsområde

4 Driftsbudsjett 2022- 2025

Innretting salderingsutfordring

I tidlegare økonomiplanar har det vore innarbeidd driftsreduksjonar på til saman 500 mill. kr det 100 mill. kr galdt administrative innsparingar. Gjennomgang viser at til og med 2021 er det realisert 152 mill. kr i driftsinnsparing der 100 mill. kr kan karakteriserast som administrative.

Ein har med det oppnådd måla i det administrative innsparingsprogrammet langt tidlegare enn pårekna.

For kommande budsjettår og åra i økonomiplanperioden, har fylkesrådmannen som nemnt, vurdert i kva grad ein skal stå fast på det vedtekte opplegget med årleg driftsreduksjon på 100 mill. kr. Slik fylkesrådmannen no vurderer det, er det framleis behov for driftsreduksjonar for å få ei berekraftig drift på lang sikt, men positiv utvikling m.a. innanfor Mobilitet og kollektiv gjer at fylkesrådmannen vil foreslå lågare årleg driftsreduksjon mot slutten av økonomiplanperioden enn tidlegare opplegg.

Det vert lagt opp til slik innretting av driftsreduksjonane:

År / mill. kr	Administrativt innsparingsprogram	Resterande reduksjon	Total driftsreduksjon
2022	40	60	100
2023	35	35	70

2024	25	25	50
2025	0	0	0
Totalt 2022- 2025	100	120	220

Av tabellen går det fram at for perioden 2022 - 2025 er det peika på eit opplegg som skal gje ein samla reduksjon på 220 mill. kr. Av dei årlege reduksjonane skal det administrative innsparingsprogrammet samla utgjera 100 mill. kr. Resterande reduksjon vert då 120 mill. kr.

Endra budsjettbehov kommande økonomiplan

Det vert vist til gjennomgang av overordna økonomiske utfordringar i perioden i del 1. Her vert det peika på ein del budsjettområde innanfor dei ulike sektorane som vil endra budsjettbehovet i ny økonomiplanperiode. Dei fleste av momenta som er peika på tilseier auka budsjettbehov og høgare fylkeskommunalt forbruk i kommande planperiode.

Grunna det grøne skiftet må det takast høgde for auka kostnader ved fleire av dei kommande anbodskonkurransane innan kollektivsektoren. Frå 2024 er det rekna med auka kostnader på over 100 mill. kr innan hurtigbåtsektoren. Det har samanheng med oppstart av nye kontraktar for rutepakke 1 og rutepakke 2 i Sogn og Fjordane.

Innan kollektiv er det uvisst kva nivå inntektssida kan budsjetterast til. Fleire rapportar tyder på eit stort varig bortfall av passasjerar med tilsvarande stort inntektstap. Om dette slår til vil det igjen skape eit budsjettbehov for Vestland fylkeskommune på fleire hundre mill. kr; potensielt alt frå og med 2022 i etterkant av pandemien.

Elevtalsutviklinga innan skulesektoren, saman med ein gjeldande trend der fleire vel yrkesfag, tilseier eit meirbehov i opplæringssektoren.

For fylkesvegsektoren må det innarbeidast auka kostnader grunna dyrare driftskontraktar. Det er signalisert eit auka behov på driftssida i vegsektoren på meir enn 50 mill. kr allereie frå og med 2022.

Innan kultursektoren er det signalisert meirbehov på 3 mill. kr som følgje av tilskotsordning for regionalparkar

På næringsfeltet er det meldt om vidare arbeid med breibandutbygging, marine satsingar, entreprenørskapsstøtte m.m.

I perioden vert det arbeidd med vidare samordning og harmonisering av strukturar og tenesteområde i dei to fylkeskommunane. Dette kan på sikt gje gevinstar og mindrebehov.

Alle momenta vert arbeidd vidare med i budsjettprosessen for både 2022 og resten av åra i økonomiplanperioden. I prosessen skal talgrunnlaget kvalitetssikrast og det må vurderast korleis store endra behov i sektorane skal innarbeidast.

Det er viktig å merke seg i høve til meir- og mindrebehov at Vestland fylkeskommune sin økonomisituasjon tilseier reduksjonar samla sett. Då seier det sjølv at alle påplussingar anten må gjerast gjennom omprioriteringar innanfor sektoren som har meirbehov, at ein arbeider for å avgrense framtidige meirbehov eller at meirbehov i ein sektor må fordelast på andre sektorar.

Fordeling av salderingsutfordring 2022

Sektor / tal i 1000 kr	Kontraktsnedgang	Reiser	Effektivisering	Totalt sektornedtrekk	Totalt Sektornedtrekk avrunda
Politisk og kontrollorgan		3 645		3 645	4 000

Organisasjon og økonomi		2 897	6 851	9 748	10 000
Strategisk utvikling og digitalisering		783	960	1 743	1 500
Tannhelse		749		749	500
Infrastruktur og veg		5 370	2 839	8 209	8 000
Mobilitet og kollektiv	60 000	1 552	1 653	63 205	63 000
Innovasjon og næring		1 056	741	1 797	2 000
Opplæring og kompetanse		8 179	883	9 062	9 000
Kultur, idrett og inkludering		769	1 073	1 842	2 000
SUM	60 000	25 000	15 000	100 000	100 000

Tabellen under oppsummerer forslag til fordeling av salderingsutfordringa på 100 mill. kr i 2022.

For 2022 vert det før innarbeiding og handtering av endra behov innanfor kvar sektor lagt opp til rammereduksjonar på samla 100 mill. kr samanlikna med 2021. Fylkesrådmannen legg opp til følgjande fordeling av rammereduksjonen:

- Reduksjon på 60 mill. kr i kontraktskostnadar innan kollektiv.
- Reduksjon på 40 mill. kr vert fordelt på sektorane utifrå forbruk på utvalde administrative postar som har eit varig mindrebehov.

Utdjuping av fordeling administrative driftspostar; pr. sektor

Utanom reduksjon i kontraktskostnadar for mobilitet og kollektiv, er det i tabellen vist til at sektorane sine budsjett vert reduserte med 40 mill. kr som del av administrativt innsparingsprogram.

I opplegget det er peika på vil det vere mogleg å ta ut ein varig effekt av lågare reiseaktivitet og endra arbeidsmåtar som på 25 mill. kr også i tida etter pandemien. I tillegg vert det peika på administrative effektiviseringstiltak på 15 mill. kr. 10 mill. kr av dette gjeld stillingsreduksjonar som følgje av naturleg avgang eller samordningstiltak og dei siste 5 mill. kr er knytt til innsparingar som følgje av samordningseffektar som gjev mindrebehov. Eit poeng med den samla budsjettreduksjonen på 100 mill. kr på sektornivå, er at innretninga skal ha minst mogeleg konsekvensar for dei fylkeskommunale tenestene.

Eingongstiltak

Vedteke budsjett for 2021 er gjennomgått for moglege eingongstiltak. Dersom det er budsjettmidlar innanfor dei ulike sektorane som ikkje er av varig karakter, så vil aktuelle sektorar få sine rammer for 2022 justert for dette. Førabels er vurderinga at ramma til Kultur, idrett og integrering skal justerast med 2 mill. kr som følgje av at U23 EM i friidrett i Bergen ikkje vart arrangert som planlagt. Det er også teke ut 3 mill. kr frå ramma til området politisk og kontrollorgan i 2022. Midlane er knytt til gjennomføring av stortingsval i 2021; og desse vil det ikkje vil vere behov for 2022.

I utarbeidinga av sektorbudsjetta til neste runde, så vil sektorane gjera eit arbeid der det inngår å dra eit skilje mellom kva element i sektorbudsjetta som er av varig karakter og må vere med i 2022, og kva som kan definerast som eingongstiltak.

Administrativt innsparingsprogram

Finansutvalet handsama i september 2020 sak der potensiale for administrative innsparingar vart gjort greie for. I saka vart det identifisert eit innsparingspotensiale på 100 mill. kr i gjeldande økonomiplanperiode; som del av å løyse den økonomiske utfordringa på 500 mill. kr som Vestland fylkeskommune stod overfor ved tidspunkt for samanslåing i 2020.

Fylkesrådmannen har sett på kva som er realisert av driftsreduksjonar til no, og kva ein ser som behov framover. Ein viser til det som er omtalt innleiingsvis om dei samla utfordringane. Dette avsnittet omhandlar dei administrative innsparingane og potensialet for vidare innsparingar.

I budsjetta for 2020 og 2021 er det samla realisert driftsreduksjonar på 152 mill.kr. Av denne summen er 100 mill. kr administrative innsparingar, og slik sett er målsetjinga i saka frå september 2020 oppfylt. Fylkesrådmannen meiner det likevel er nødvendig å vurdere i kva grad det er vidare potensial for administrative innsparingar.

Koronapandemien har endra arbeidsmåte og arbeidsform det siste året. Fylkesrådmannen legg til grunn at fleire av desse endringane vert av varig karakter. Dette gjeld i særleg grad auka digital møteverksemd, og med det redusert reisebehov.

Vestland fylkeskommune har lagt bak seg fyrste driftsår og organisasjonen er i ferd med å «setja seg», trass i pandemisituasjonen som kom ikkje lenge etter oppstarten. Med samanslåing av to store organisasjonar vil det til dømes somme stader vere personell som tidlegare utførde same oppgåve. I den nye organisasjonen vil det då vere trong for mindre enn to tilsvarande årsverk. Fylkesrådmannen meiner det vil vere rimeleg å oppnå 5 % reduksjon i talet på årsverk samla sett i ein så stor organisasjon som Vestland fylkeskommune.

For perioden 2022 - 2025 legg fylkesrådmannen til grunn innsparing som følgje av dei to nemnde faktorane; redusert reiseverksemd og stillingsreduksjonar med til saman 65 mill. kr. Utover dette kan det reknast med administrative innsparingar på 35 mill. kr i den nemnde perioden, slik at potensialet er vurdert til ytterlegare driftsreduksjon på 100 mill. kr, slik at den samla administrative innsparinga i perioden kan reknast til 200 mill. kr.

Dei «nye» 100 mill. kr er foreslått fordelt med 40 mill. kr i 2022, 35 mill. kr i 2023 og 25 mill. kr i 2024, og at dette nivået vert vidareført i 2025.

Nærare om 2022 - administrativ innsparing 40 mill. kr

Fylkesrådmannen legg i 2022 til grunn reduserte reisekostnader med 25 mill. kr samanlikna med nivået som ligg i budsjettet for 2021. Dette er vel 30% av det som var budsjettet føregåande år. Budsjettarbeidet og budsjettprosessen for 2021 var prega av stor uvisse knytt til utslaga av pandemien og ikkje minst lengda og det vart av den grunn ikkje gjort varige budsjettreduksjonar m.a. av reisekostnader.

Vidare legg fylkesrådmannen til grunn stillingsreduksjonar med 10 mill. kr i 2022 samanlikna med 2021. Bakgrunnen er som nemnt ovanfor der det innanfor ein så stor organisasjon som Vestland fylkeskommune er stillingsendringar/-justeringar gjennom året. Fylkesrådmannen meiner budsjettet bør reduserast noko som følgje av dette.

Utover dette er det lagt til grunn innsparingar på 5 mill. kr knytt til ulike administrative postar der ein kan vurdere samordningsgevinstar som t.d. møbelkjøp, bilhald og andre mindre område.

Fylkesrådmannen viser elles til at det, i samsvar med vedtak, pågår ein organisasjonsgjennomgang i fylkeskommunen. Det er lagt opp til å utføre gjennomgangen i løpet av 2021. Arbeidet er delt i fire bolkar der to er planlagt slutført sommaren 2021, og dei to siste før årsskiftet. Fylkesrådmannen vil kome attende til dette når rapportar frå arbeidet ligg føre.

Tilråding prosessvedtak nr 4:

Finansutvalet legg for den vidare budsjettprosessen til grunn presentert oversyn for;

- Innretting salderingsutfordring
- Endra budsjettbehov kommande økonomiplan
- Fordeling av salderingsutfordring 2022

- Administrativt innsparingsprogram

Søknadar utanom ordinære tilskotsordningar

Søknader som er komne til fylkeskommunen utanom dei etablerte søknadsordningane, og som gjeld kommande budsjett, vert lagt fram til handsaming i dette arbeidsdokumentet. Fylkesrådmannen har lagt opp til slik inndeling av søknadshandsaminga:

- søknader av eingongskarakter vert handsama i sak om godkjenning av rekneskapen for 2020
- søknader av framtidig karakter vert handsama i dette arbeidsdokumentet, og vidare som del av prosessen for utarbeiding av budsjett 2022.

I denne saka er det berre kome inn fire aktuelle søknadar. Dersom det er søknader av varig karakter vert desse på denne måten handsama av respektivt hovudutvala under;

- Hovudutval for næring
- Hovudutval for opplæring og kompetanse

Utvala kan ta stilling til om søknadane skal prioriterast innanfor utvalet si budsjetttramme. Uttalen frå hovudutvalet om dette vert del av den vidare budsjettprosessen. Søknadar som gjeld tilskot/løyvingar både i 2021 og 2022 må handsamast både i samband med rekneskapsaka og i budsjettprosessen; i hovudutval og finansutvalet. Fylkesdirektør må avklare korleis ein søknad skal tolkast dersom dette er uklårt; anten som søknad om eingongsmidlar i rekneskapsaka eller som del av eit framtidig behov i budsjettprosessen.

Dersom det kjem fleire søknadar i same kategori som inneber løyving i 2022- 2025 vil desse verte handsama i neste runde av budsjettprosessen; etter same retningslinjer.

Under er dei fire søknadane sett opp under tilhøyrande hovudutval:

Hovudutval for næring

Tiltak / Namn søker	Omsøkt 2022	Merknad
Akvariet i Bergen	2 mill. kr	2 mill. kr til formidlingsprosjekt i samband med One Ocean. Expedition til Statsraad Lehmkuhl. Søknad er vedlagt.
Attraksjon Sunnhordland	1 mill. kr	1 mill. kr til samarbeidsprosjekt mellom 8 kommunar i regionen med mål om å skape vekst og arbeidsplassar i Sunnhordland. 1 mill. kr i 2022 og 2023. Søknad er vedlagt.
Stiftelsen Villakssenter Lærdal	0,5 mill. kr	Økonomisk bidrag - del til næringslivssatsing, 100 000 kr og del til skuletilbod, 400 000 kr. 0,5 mill. kr årleg. Søknad er vedlagt.

Hovudutval for opplæring og kompetanse

Tiltak / Namn søker	Omsøkt 2022	Merknad
Tilskot Guttas Campus	1 mill. kr	Søknad om 1 mill. kr pr. år 2022- 2024. Guttas Campus er eit tilbod for gutar som opplever skulen som utfordrande. Guttas Campus er eit ideelt AS, registrert i Frivillighetsregisteret og heileigd av Eivind Astrups Allmenntillegte stiftelse.

		Søknaden er vedlagt.
--	--	----------------------

Tilråding prosessvedtak nr 5:

Finansutvalet legg til grunn at det i budsjettprosessen for 2022 vert prioritert inn følgjande søknadar;

Hovudutval for næring

Hovudutval for opplæring og kompetanse

Vestland - medlemskap

Fylkesrådmannen har gått gjennom medlemskap Vestland fylkeskommune har i ulike organisasjonar. Tabellen under viser organisasjonar der kontingenten er over kr 25 000. Samla sum for kontingentar i 2021 er på 22,9 mill. kr; der KS- kontingenten sin del utgjer 19,2 mill. kr.

Fylkesrådmannen ber finansutvalet vurdere om nokon av medlemskapa som er oppført under skal avsluttast.

Medlemskap	Sum
KS	19 209 577
FORENINGEN VEST-NORGES BRUSSELKONTOR	1 402 424
SAMARBEIDANDE KRAFTFYLKE	590 796
NORSK FORENING FOR KOLLEKTIVTRAFIKK	494 225
STUDENTSAMSKIPNADEN PÅ VESTLANDET	360 000
RÅDET FOR OFFENTLIGE FAGSKOLER	187 241
IS FJORDVEGEN	180 000
HAUKELIVEGEN AS	68 000
LANDSSAMANSL. Av NYNORSKKOMM. LNK	60 000
BERGEN NÆRINGSRÅD	54 600
FORENINGEN FOR DRIFT AV FORSKNING	49 500
TRANSPARENCY INTERNATIONAL NORGE	44 000
MOT	40 920
SALGS OG REKLAMEFORENINGEN I BERGEN	39 700
NORSK BIBLIOTEKFORENING	32 874
NORSK ORG. FOR SIKKERHETSKOMPETANSE	32 800
GRØNN BYGGALLIANSE	30 000
NORSK KULTURFORUM	25 000
Totalt	22 901 657

Tilråding prosessvedtak nr 6:

Finansutvalet viser til oppstilling om medlemskap for Vestland fylkeskommune, og ber om at følgjande medlemskap vert avslutta:

Oversyn reduksjonar sektorrammer 2022- 2025

Under er oversyn med årlege rammereduksjonar for kvar sektor i økonomiplanperioden. Den samla reduksjonen i driftsbudsjettet, samanlikna med året før, er 100 mill. kr i 2022, 70 mill. kr i 2023 og 50 mill. kr i 2024. I 2025 er det ikkje lagt opp til reduksjonar i sektorbudsjetta. Desse reduksjonane er naudsynte i høve til det totale økonomiske opplegget til Vestland i den kommande perioden.

Sektor / tal i 1000 kr	Sektornedtrekk 2022	Sektornedtrekk 2023	Sektornedtrekk 2024	Sektornedtrekk 2025
Politisk og kontrollorgan	-4 000	0	0	0
Organisasjon og økonomi	-10 000	-21 000	-11 000	0
Strategisk utvikling og digitalisering	-1 500	-1 000	-1 000	0
Tannhelse	-500	-2 000	-1 000	0
Infrastruktur og veg	-8 000	-7 000	-6 000	0
Mobilitet og kollektiv	-63 000	-15 000	-12 000	0
Innovasjon og næring	-2 000	-1 000	-1 000	0
Opplæring og kompetanse	-9 000	-21 000	-16 000	0
Kultur, idrett og inkludering	-2 000	-2 000	-2 000	0
SUM	-100 000	-70 000	-50 000	0

Fordelinga og bakgrunnen for rammereduksjonane på dei ulike sektorane for 2022 som samla utgjør 100 mill. kr er omtala i eigen del over.

Dei 70 mill. kr i 2023 er fordelt på sektornivå slik:

- 53 mill. kr er fordelt høvesvis mellom sektorane med bakgrunn i storleiken på budsjettet
- 17 mill. kr knytt til postar innanfor organisasjon og økonomi

Driftsreduksjonen på 50 mill. kr i 2024 er fordelt på sektornivå slik:

- 42 mill. kr er fordelt høvesvis etter storleiken på budsjett
- 8 mill. kr gjeld husleige som del av budsjettet til organisasjon og økonomi.

Sektorramma til politisk og kontrollorgan vert i tillegg justert for om det er val dei ulike åra i planperioden. Budsjettramma på dette området er difor redusert med 3 mill. kr i 2022 og 2024.

Tilråding til prosessvedtak 7:

Finansutvalet legg i den vidare budsjettprosessen til grunn presentert oversyn med rammereduksjonar pr. sektor som summerer seg til samla 220 mill. kr fordelt på 100 mill. kr i 2022, 70 mill. kr i 2023 og 50 mill. kr i 2024.

Oppsummering drift Vestland

Tabellen nedanfor viser samla oversyn over driftsdelen for Vestland fylkeskommune i kommande økonomiplanperioden. Den årlege innsparingssummen i perioden er fordelt på sektorane i samsvar med presenterte reduksjonar ovanfor. Dei ulike føresetnadane for budsjettopplegget som er gjort greie for i del 3 er innarbeidd . Opplegget er og i samsvar med forskrift for korleis ein skal utarbeide budsjett- og økonomiplan.

	2021	2022	2023	2024	2025
Skatt, rammetilskot og inntektsutjamm	-10 279 828	-10 350 000	-10 400 000	-10 450 000	-10 500 000
Andre generelle statstilskot	-27 529	-40 000	-40 000	-40 000	-40 000
Konsesjonskraftsinntekter	-152 000	-170 000	-170 000	-170 000	-170 000
Kapitalinnt/utg, utbytte	852 400	951 900	1 100 500	1 233 400	1 281 500
Lønsavsetjing, premieavvik	14 900	80 000	80 000	80 000	80 000
Bruk/avsetning til disp.fond	62 978	56 521	24 921	-4 979	-6 079
Overføring til investering	552 500	600 000	600 000	600 000	600 000
Sum felles inntekter og utgifter	-8 976 579	-8 871 579	-8 804 579	-8 751 579	-8 754 579
Politisk styring, kontrollorgan	68 579	61 579	64 579	61 579	64 579
Organisasjon og økonomi	715 165	705 165	684 165	673 165	673 165
Strategi og digitalisering	170 445	168 945	167 945	166 945	166 945
Tannhelse	271 766	271 266	269 266	268 266	268 266
Kultur, idrett & inkludering	322 348	318 348	316 348	314 348	314 348
Infrastruktur og veg	1 228 080	1 220 080	1 213 080	1 207 080	1 207 080
Mobilitet og kollektiv	2 555 112	2 492 112	2 477 112	2 465 112	2 465 112
Innovasjon og næringsutvikling	149 612	147 612	146 612	145 612	145 612
Opplæring og kompetanse	3 495 472	3 486 472	3 465 472	3 449 472	3 449 472
Sum sektornivå	8 976 579	8 871 579	8 804 579	8 751 579	8 754 579

Tabellen er i 2021-kr og sektorrammene vil seinare i budsjettprosessen verte omrekna til 2022-kr. Statsbudsjettet vil på vanleg måte fastsetje nivået på skatt og rammetilskot og dette vil kunne endre overslaget for 2022 som så langt er lagt til grunn. Bruk eller avsetjing til fond er difor ført opp med den summen som trengst for å saldere budsjettet. Med dei føresetnadane som er vist framfor, kan ein avsetje til disposisjonsfond dei to første åra i perioden, medan ein brukar litt midlar frå fond dei to siste åra. Summane kan verte justerte i den vidare budsjettprosessen.

Tilråding prosessvedtak nr 8:

Finansutvalet legg i den vidare budsjettprosessen til grunn presentert oversyn for den totale drifta til Vestland for kommande økonomiplanperioden.

5 Neste møte i finansutvalet

I samsvar med årshjulet i arbeidsdokument 1 vil budsjettprosessen gå eit steg vidare i neste møte- både på drifts- og investeringssida. Sektorrammene i tabellen ovanfor vert delt inn i rammer for kvart løyvingnivå, og dei ulike sektorane må innarbeide naudsynte tiltak for å tilpasse seg driftsrammene som vert vedtekne i økonomiplanen i juni. Eventuelle meirbehov må også løysast i sektoren sitt opplegg. Vidare vert det og i septembermøte presentert eit fullstendig investeringsbudsjett med tilhøyrande finansieringsplan.

Hovudutvala har ein sentral rolle også i neste runde av prosessen i september. Dei fire hovudutvala får sine sektorbudsjett til handsaming, og desse vert fremma av dei respektive

fylkesdirektørane. Stabsavdelingane og tannhelse som ikkje høyrer inn under noko hovudutval, får sine sektorbudsjett presentert og handsama i finansutvalet. Utalane frå hovudutvala til drifts- og investeringsbudsjettet vert del av saksgrunnlaget for vidare handsaming i finansutvalet.

I neste arbeidsdokument vert det og laga klimavurderingar av sektorane sitt driftsbudsjett, og av dei tre investeringsprogramma. I arbeidsdokumentet vert det og gjort greie for status for arbeidet med eit eige kapittel som koplår planarbeidet i fylkeskommunen med økonomiplanen.